

Sveavägen 59
Box 350, SE-101 26 Stockholm, Sweden

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter
The Swedish federation for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Rights
Member of The International Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and
Intersex Association (ILGA)

Förbundskansli
+46 8 50 162 900
forbund@rfsl.se

RFSL Info & Media AB
+46 8 50 162 910
komut@rfsl.se
www.rfsl.se

Fax
+46 8 50 162 999

Webb
www.rfsl.se

Stockholm, 2011-06-21

Justitiedepartementet, Enhet L2
Rosenbad 4
103 33 Stockholm

Remissyttrande över

***Förslag till rådets förordning om domstols
behörighet, tillämplig lag samt
erkännande och verkställighet i mål om
makars förmögenhetsförhållanden, och***

***Förslag till rådets förordning om domstols
behörighet, tillämplig lag samt
erkännande och verkställighet i mål om
förmögenhetsrättsliga verkningar av
registrerade partnerskap***

RFSL (Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter) har beretts tillfälle att yttra sig över förslag till rådets förordning om internationella makars förmögenhetsförhållanden och förslag till rådets förordning om internationella registrerade partners förmögenhetsförhållanden. RFSL lämnar härmed följande synpunkter.

Inledning

Inledningsvis vill RFSL välkomna EU-kommissionens initiativ att lägga fram ett förslag som tar sikte på att åstadkomma en mer rättssäker ordning när det gäller att fastställa domstols behörighet,

tillämplig lag samt erkännande och verkställighet i mål om internationella makars respektive registrerade partners förmögenhetsförhållanden. RFSL välkomnar även att EU-kommissionen, liksom, enligt uppgift från Justitiedepartementet, Sveriges regering, definierar att äktenskap ingångna av samkönade par kommer att regleras av förordningen gällande internationella makars förmögenhetsförhållanden. RFSL uppmanar, inför de fortsatta förhandlingarna om förslaget till rådets förordningar, regeringen att inte gå med på att förordningen om internationella makars förmögenhetsförhållanden ska kunna tolkas på något annat sätt. RFSL vill även framföra att det inte är optimalt att regleringarna lagts fram i två separata förslag till förordningar, utan att RFSL hade föredragit om en och samma förordning hade reglerat både makars och registrerade partners förmögenhetsförhållanden. Att båda förordningarna har ett könsneutralt språk är däremot en konstruktion som RFSL välkomnar, eftersom både äktenskap och registrerat partnerskap i ett antal medlemsländer kan ingås av såväl olikkönade som samkönade par.

Synpunkter på förordningarna

När det gäller förordningen om internationella registrerade partners förmögenhetsförhållanden, vilken EU-kommissionen benämner *Förslag till rådets förordning om domstols behörighet, tillämplig lag samt erkännande och verkställighet i mål om förmögenhetsrättsliga verkningar av registrerade partnerskap*, vill RFSL framföra ett antal synpunkter.

Begreppsmässigt används i detta förslag till förordning, av EU-kommissionen, begreppet *förmögenhetsrättsliga verkningar*, medan det i förslaget till förordning om makar används begreppet *förmögenhetsförhållanden*. Denna skillnad i användning av begrepp är svår att finna en rimlig förklaring till. Vi ställer oss därför frågan varför olika termer används när de enligt kommentarerna till artiklarna har samma faktiska innebörd?

I **Kapitel I Tillämpningsområde** under Artikel 1 finns ett undantag i förordningen om registrerade partnerskap om att förordningen inte ska tillämpas på *personliga verkningar av registrerade partnerskap*, vilken inte återfinns i förordningen om makar. Vad

personliga verkningar är framgång inte. Det går bara att gissa sig till att formuleringen skulle kunna syfta till att tillfredsställa EU-länder som inte infört registrerat partnerskap som möjlig samlevnadsform för samkönade par på så sätt att i andra länder ingångna registrerade partnerskap inte ska kunna förlänas några andra rättsverkningar. Eftersom förordningen inte tar sikte på att reglera några andra rättsverkningar, exempelvis skatte- och bidragsregler, är det märkligt att lyfta in en sådan formulering. RFSL ställer sig frågande till och är kritiska mot användandet av denna formulering i förordningen om registrerade partnerskap.

I **Kapitel II Domstolsbehörighet** under Artikel 3 anges att den domstol som är behörig att ta upp ett ärende om arv enligt förordningen *Europaparlamentets och rådets förordning om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar och officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg*, vilken ännu inte har trätt i kraft, också kan förklara sig behörig att pröva frågor om de förmögenhetsrättsliga verkningarna av registrerade partnerskap respektive makars förmögenhetsförhållanden som har anknytning till arvsärendet. I förordningen om partnerskap finns det en extra paragraf där det anges att den domstolen får förklara sig obehörig om domstolslandets lag inte erkänner registrerade partnerskap. RFSL ställer sig frågande till detta undantag då det för oss är oklart vad detta kommer att innebära för den överlevande partnern. Kan det leda till att inget lands domstol blir behörig att pröva frågor om arv mellan registrerade partners vore det mycket olyckligt.

I **Kapitel III Tillämplig lag** under Artikel 15 i förordningen om registrerade partnerskap fastställs: *Tillämplig lag på de förmögenhetsrättsliga verkningarna av registrerade partnerskap är lagen i den medlemsstat där partnerskapet registrerades*. Den enda tillämpliga lagen för registrerade partnerskap är alltså den lag i landet där partnerskapet registrerades, medan makar har flera alternativ och själva kan välja tillämplig lag. I kommentarerna till artikeln anges anledningen vara att medlemsstaternas lagstiftning om registrerade partnerskap är olika och att det därför är lämpligast att lagen i den medlemsstat där partnerskapet registrerades appliceras oavsett vilken domstol som är behörig. Även om detta skulle vara riktigt uppenbaras här ett problem som EU framöver har all anledning att

ta itu med. Det skulle ligga i medborgarnas intresse att, förutom att införa en reglering som innebär att alla verkningar av samkönade pars äktenskap och registrerade partnerskap gäller vid flytt till ett EU-land, harmonisera andra rättsliga verkningar av registrerade partnerskap. Detta exempelvis genom att införa en miniminivå för vad detta rättsinstitut ska innehålla.

I Kapitel III Tillämplig lag i kommentaren till Artikel 17 i förordningen om registrerade partnerskap, respektive kommentaren till Artikel 22 under Kapitel III i förordningen om äktenskap, finns ett undantag, vilket stadgar att förordningarna inte ska påverka tillämpningen av tvingande regler som en medlemsstat anser vara så avgörande för att skydda allmänintressen att landet kräver att de tillämpas vid alla situationer inom dess tillämpningsområde. Framför allt är undantaget menat att appliceras på bestämmelser som syftar till att skydda familjens bostad. RFSL ser dock risken att undantaget skulle kunna användas för att missgynna samkönade par som är makar eller registrerade partners, eller någon av partnerna vid äktenskapets eller partnerskapets upplösning eller den efterlevande då någon av dem avlidit.

RFSL välkomnar formuleringen i förordningen om registrerade partners i Kapitel III artikel 18 som lyder: *Tillämpning av en bestämmelse i den lag som anvisas enligt denna förordning kan inte anses vara uppenbart oförenlig med grunderna för domstolslandets rättsordning enbart med hänvisning till att domstolslandets lag inte erkänner registrerade partnerskap.* Liknande formulering återkommer i **Kapitel IV Erkännande verkställbarhet och verkställighet, avsnitt 1 Domar**, Artikel 24. Det är bra att det i förordningen fastslås att domstol inte får vägra befatta sig med mål, liksom myndighet inte får vägra erkänna eller verkställa en dom, enbart på grund av att landet inte erkänner registrerade partnerskap eller tillskriver dem samma förmögenhetsrättsliga verkningar. Däremot saknas en motsvarande artikel i Kapitel IV, **avsnitt 2 Officiella handlingar och inför domstol ingångna förlikningar**. RFSL ställer sig frågande till anledningen till detta. En fråga som inställer sig är om det innebär att det är tillåtet att vägra erkänna eller verkställa officiella handlingar och förlikningar med hänvisning till att lagen i den anmodade medlemsstaten inte erkänner registrerade partnerskap eller inte tillskriver dem samma förmögenhetsrättsliga verkningar?

Att säkerställa erkännande och verkställande av officiella handlingar och förlikningar bör enligt vår mening vara av yttersta vikt.

I Kapitel VI Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser fastslås i Artikel 34 att kommissionen fem år efter ikraftträdandet och därefter vart femte år ska *lägga fram en rapport om tillämpningen av denna förordning för Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén* med eventuella åtföljande förslag till ändringar. RFSL välkomnar införandet av denna artikel och menar att det är viktigt att förordningen, efter dess ikraftträdande, löpande ses över på ett aktivt sätt för att säkerställa att den inte tillämpas på ett diskriminerande sätt.

Avslutande reflektion

Avslutningsvis vill RFSL påpeka att utan någon förordning på detta område, vilket ju är fallet idag, blir följderna att flertalet samkönade par som är gifta eller registrerade partners förlorar sina rättigheter som gifta eller registrerade partners när de flyttar från landet där äktenskapet eller partnerskapet ingicks till ett EU-land. RFSL välkomnar därför de förbättringar som de två föreslagna förordningarna skulle medföra för samkönade par och förutsätter att den svenska regeringen, i de fortsatta förhandlingarna, på ett konstruktivt sätt säkerställer att förordningarna kan antas utan försämringar i förhållande till de presenterade förslagen.

Ulrika Westerlund
förbundsordförande

Christian Antoni Möllerop
vice förbundsordförande

Lars Jonsson
politisk handläggare